

Armáda ví, co chce, říká v rozhovoru pro A report ministryně obrany Jana Černochová

17.1.2023 - Petr Třešňák Filip Tesař | Ministerstvo obrany ČR

„Mise začíná, držte mi palce,“ vzkázala tehdy. S běžnými starostmi a problémy řadových vojáků a vojaček se seznamovala už jako předsedkyně sněmovního výboru pro obranu. Zdůrazňuje, že je pro ni prvořadé, aby měli odpovídající vybavení i zajištění. Když se ohlíží nazpátek, říká: „Armáda byla bohužel dvacet let přehlížena a byla vždy na prvním místě, kde vláda šetřila a škrtala. To se změnilo.“ Jako důkaz uvádí převzetí prvního tanku Leopard 2A4, memorandum o nákupu nových „bevek“ CV 90 či vyjednávání o pořízení nadzvukových letounů F 35. „Armáda ví, co chce, a já jsem připravena všemi silami, aby dostala, co potřebuje.“

Zamýšlí se i nad válkou na Ukrajině, kterou loni 24. února napadlo Rusko. Podle jejích slov nebyla úplně překvapena, když vypukla, neboť určité náznaky z Kremlu přicházely. „Co mě ale šokovalo, byla Putinova brutalita,“ uvedla. V kontextu s ruskou agresí šéfka resortu upozornila na tzv. proruskou pátou kolonu. Jana Černochová tvrdí, že Rusko nemá kapacitu Evropu ovládnout fyzicky, ale má dost sil škodit. Například rozšiřováním dezinformací a snahou destabilizovat demokratický systém. Naopak vyzdvihuje, jak tragické dění na Ukrajině oživilo vztahy České republiky s USA. Během prvních dvanácti měsíců se ministryně dvakrát setkala s americkým protějškem Lloydem Austinem. „Po epizodě, kdy vláda ČSSD poslala k ledu projekt radaru v Brdech a naše vztahy s USA se mírně ochladily, jsou nyní velmi srdečné a těsné.“

Říká, pocit bezpečí plynoucí z anonymity může i z navenek slušných lidí udělat zlé a agresivní. Chceme-li si podle ní zachovat skutečné bezpečí, nesmíme se bát bojovat za naše hodnoty. Poučením je přitom odvaha hrdinů naší minulosti. V rozhovoru se vrací i k jmenování Karla Řehky náčelníkem Generálního štábu Armády České republiky. „Byl ta nejlepší volba. Pan generál má zkušenosti s velením v zahraničí, zná dokonale prostředí armády a má zkušenost i zvenku jako ředitel Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost.“

- *Žijeme v bouřlivé době. Když válka proti Ukrajině vypukla, byla jste ve funkci dva měsíce. Vybavujete si moment, kdy jste se to dozvěděla?*

Nebyla jsem úplně překvapena. Pamatuji si živě porady i debaty s kolegy před vypuknutím této války, nejprve jsme tomu nevěřili, pak jsme tomu nechtěli věřit, ale už před agresí Ruska na Ukrajinu vše směřovalo k tomu, že Putin poruší vše, co může, a rozpoutá válku. A co se týče brutality, tak bohužel předčil očekávání.

- *Česká vláda od začátku války za slovenskými hranicemi přímo jedná na Ukrajině. Přesvědčila vás návštěva Kyjeva o tom, že to je skutečně třeba?*

Osobní jednání je vždy přínosnější a má to symbolickou i věcnou rovinu. Český premiér byl spolu se slovinským a polským kolegou první předseda vlády, který navštívil Kyjev, a to pro Ukrajince znamenalo velkou podporu i jako signál k ostatním zemím. A při osobním setkání lépe pochopíte, o co druhé straně jde, jaké má motivace, co potřebuje. Pro mě byla cesta do Kyjeva velmi užitečná.

- *Je jasné, proč je naše pomoc důležitá pro Ukrajinu. Proč je ale vojenská podpora a spolupráce s Ukrajinou důležitá pro nás?*

Protože skutečně není klišé, že Ukrajinci bojují i za nás! Za naše životy, zdraví, hodnoty, které Rusko pošlapává. A byla chyba demokratických zemí, že ignorovaly ruskou politiku a spoléhaly na to, že na prvním místě je byznys, tudíž že válka nehrozí. A my nepomáháme Ukrajině jen dodávkami materiálu, ale nabízíme lékařskou péči, staráme se o uprchlíky a cvičíme ukrajinské vojáky. To není jen předávání našich znalostí Ukrajincům, ale také my od nich získáváme zkušenosti z boje, to je nedocenitelné pro naše vojáky.

- *Máme mít obavy z proruské páté kolony?*

Máme, a nejen my. Rusko nemá kapacitu alespoň v tuto chvíli ovládnout fyzicky Evropu, dobýt naše města a ovládnout celý kontinent, ale má dost sil na to škodit. Rozšiřovat desinformace pomocí lidí, z nichž někteří možná z hlouposti, další asi i vědomě, rozšiřují nesmysly a snaží se destabilizovat demokratický systém. Někteří dokonce byli nebo jsou v parlamentu. To je ruská politika nejen posledních let a ne jenom proti nám. Proti tomu se musíme bránit a vysvětlovat.

- *Překvapilo Vás, jak chaoticky a neprofesionálně si počíná ruská armáda, kterou Kreml s oblibou označoval za jednu z nejlepších na světě?*

Ruskou armádu bych nepodceňovala, i když chaos a její chyby především na jaře překvapily i odborníky. Z velké části jsou ozbrojené síly obrovskou Potěmkinovou vesnicí Putinova režimu, ale stále velmi nebezpečnou. Mají hodně vojenského materiálu, i když není ten nejmodernější, jenže ta umí zabít i v 21. století. A Rusko má nejen starou techniku, ale i jaderné zbraně. Je smutné sledovat, jak potenciálně bohatá země vrhá obrovské prostředky do zbrojení na úkor vlastní veřejnosti, i když stejně nemá na to, aby se technologicky vyrovnala západním technologiím. To může vést k frustraci a eskalaci násilí.

- *Měla by Ukrajina vstoupit do NATO?*

Ukrajina svým postojem je součástí Západu a patří do společenství demokratických struktur, přes všechny problémy, které má díky své relativní chudobě, ale také díky dlouhodobému působení Ruska. Patří do EU a podle mě patří i do NATO, ale podle pravidel aliance se nemůže stát členem země, která je ve válce. Ale do budoucna si to představit umím.

- *USA a jiní členové NATO nám dříve vytýkali, že neodvádíme na obranu dvě procenta HDP, k čemuž jsme se zavázali. Společně s premiérem Petrem Fialou jste v září potvrdili cíl dávat dvě procenta HDP na obranu už v roce 2024 místo původně plánovaného roku 2025. Je to reálné a dlouhodobě udržitelné?*

Ano, směřujeme k naplnění cíle dvou procent HDP na obranu v roce 2024, přičemž bude samozřejmě záležet na aktuální ekonomické situaci. Zpracovali jsme také zákon o financování obrany státu, který zajistí stabilní plánování a financování víceletých strategických projektů armády a zakotví povinnost státu vydávat na obranu nejméně dvě procenta HDP a definuje další výdaje státního rozpočtu, které lze do obranných výdajů započítat. Obrana totiž není jen záležitostí ministerstva obrany, ale i dalších státních institucí

- *Kvůli podfinancování zdědila armáda víc dluhů, než jenom odkládané přezbrojení. Je to vidět na budovách, ale také běžné osobní výstroji...*

Všechno souvisí se vším, moderní technika potřebuje moderní infrastrukturu a vojáci musí mít vybavení pro boj ve válce 21. století. Armáda byla bohužel dvacet let přehlížena a byla vždy prvním místem, kde vláda škrtala a šetřila. To se změnilo, jsem vděčná kolegům ve vládě, že mám jejich podporu a mohu tento dluh začít splácet.

- *Ministr obrany USA Lloyd Austin se s Vámi během devíti měsíců sešel hned dvakrát. Berou nás USA jako partnera, na kterého je spolehnutí?*

Moc ráda jsem přivítala pana ministra v Praze a o jeho zájmu o Česko svědčí i to, že navštívil i kryptu v Resslově ulici a zajímal se o historický kontext. Určitě se vztah mezi Spojenými státy a Českou republikou upevnil a patříme mezi nejbližší spojence a jako takové nás Američani berou. Potvrdila se životní důležitost euroatlantické vazby. Po epizodě, kdy vláda ČSSD poslala k ledu projekt radaru v Brdech a naše vztahy s USA se mírně ochladily, jsou nyní velmi srdečné a těsné.

- *Na zářijovém setkání v Praze s americkým protějškem Lloydem Austinem v Praze jste uvedla, že Ukrajinu budeme podporovat i nadále. Prohlásila jste: „Jsme silnější a jednotní tak, jak jsme dlouho nebyli.“ Opravdu musela přijít válka, aby se demokratický svět sjednotil?*

Válka otevřela oči těm největším optimistům, pro které byla obrana na posledním místě, protože válka v Evropě je přece minulost a lidi i státy chtějí dělat byznys. Ukázalo se, že to byla iluze a domnělé historické krivdy nebo ego diktátora je víc. Byla iluze věřit, že Rusko je standardní civilizovaný stát.

- *Co trápí nejvíce současnou Armádu České republiky?*

To je vlastně to nejdůležitější téma, protože, jak jsem již uvedla, armáda a obrana obecně byly posledních letch popelkou. Výsledek známe. Třicet let po revoluci jsme byli v mnoha oblastech stále závislí na sovětské technice, šetření dopadalo i na náборы vojáků. Takže navzdory tomu, že armáda má u veřejnosti vysoký kredit, výdaje na ni tomu neodpovídaly. To se snažíme změnit. Vláda chce plnit závazek NATO vydávat na obranu dvě procenta HDP a bude to ukotveno v zákoně. Těsně před Vánocemi jsme v Přáslavicích přivítali první tank Leopard a podepsali jsme memorandum se švédskou stranou o nákupu nových „bevek“ CV 90. A to nejsou jediné projekty, vyjednáваме o pořízení nadzvukových letounů F 35, těšíme se na nové americké vrtulníky, budeme mít izraelské radary nebo francouzská děla. Ve 21. století musí mít česká armáda vybavení pro bojiště 21. století, to 20. už skončilo dávno.

- *Máte přehled o tom, jaké běžné starosti a problémy řeší řadoví vojáci a vojákyně?*

Už jako poslankyně a předsedkyně výboru pro obranu jsem s vojáky i vojákyněmi mluvila poměrně často a myslím, že mám docela přehled o tom, co je trápí. Víím, že trpěli pocitem, že jsou pro vládu druhořadí, to se změnilo. Jednou z mých priorit je nejen zvýšit nábor, aby v roce 2030 měla armáda 30 tisíc vojáků, ale také to, aby vojáci a vojákyně měli odpovídající vybavení a zajištění.

- *Jednoduché jistě nebylo jmenování nového náčelníka Generálního štábu Armády České republiky. Jak jste s volbou a s prací NGŠ generála Karla Řehky spokojena?*

Byla to ta nejlepší volba. Pan generál má zkušenosti s velením v zahraničí, zná dokonale prostředí armády a má i zkušenost „zvenku“ jako ředitel NÚKIB, takže je naprosto v obraze v situaci na potenciálním kybernetickém bojišti.

- *Ruská agrese zvýšila zájem o Aktivní zálohu. Jen za první měsíc války se přihlásilo 2300 lidí. Máme teď příležitost rozšířit propojení armády se společností?*

Do roku 2030 chceme kromě zvýšení počtu profesionálních vojáků dosáhnout počtu členů aktivní zálohy na 10 tisíc. To je jedna z cest, jak veřejnost do obrany státu zapojit. Chceme proto, aby byl

přijímací proces jednodušší a přehlednější. K tomu bude sloužit Virtuální náborové středisko, které zájemce o službu v profesionální armádě nebo aktivní záloze seznámí se všemi nutnými informacemi, zjednoduší některé úkony a ukáže možnosti, které v armádě jsou pro zájemce novým moderním způsobem. Už dnes je možná i jednodušší forma absolvovat dobrovolné vojenské cvičení a být tak připraven k obraně, ale není to členství v aktivní záloze. Dalším možností, kterou připravujeme v nové legislativě, bude institut dobrovolného předurčení – to znamená, že zájemce projeví zájem v případě ohrožení státu pomáhat, takže absolvuje zdravotní prohlídku, ale tím jeho povinnost skončí do doby, než bude vyhlášen stav ohrožení státu nebo válečný stav. V tom případě může být povolán na cvičení, aby byl připraven plnit úkoly potřebné k obraně země. Armáda by měla mít přehled o občanech potřebných profesí nebo dovedností – lékařích, technikách, řidičích, lidech se zbrojním průkazem, jednoduše o všech, kteří mají nějakou schopnost, jež se dá využít, a jsou ochotní pomáhat.

- *Často říkáte, že na výhrůžky jste připravená. Platí to stále? A kde končí jakákoliv komunikace?*

Je to smutné, jak pocit anonymity a bezpečí gauče v obýváku udělá z navenek slušných lidí nevychované, zlé a agresivní. Pro mě jsou hranicí výhrůžky násilím, tyto nekompromisně zasílám policii.

- *Kladete velký důraz na historii a naše hrdiny. Proč si připomínat minulost?*

Chceme přežít? Chceme si zachovat naše bezpečí, naše pohodlí, naše hodnoty? Tak za ně musíme být ochotni bojovat a poučit se z minulosti a odvahy našich hrdinů. A nejen těch slavných, ale i těch bezejmenných, kteří pomáhali za války odbojářům nebo podepsali třeba Chartu v 70. letech. Kdo nezná minulost, je odsouzen k tomu prožít si ji znovu. Proto jsem byla nadšená z nově otevřeného Armádního muzea v Praze na Žižkově, kde tým generála Aleše Knížka odvedl neuvěřitelný kus práce, a máme muzeum světových parametrů. Tam je minulost a historie servírovaná tak lákavě, že to chytne každého a v každém něco zůstane. Přijďte!

- *Při nástupu na ministerstvo jste představila své Desatero pro obranu. Jak jste spokojena s jeho dosavadním naplňováním?*

Jsem spokojena, i když samozřejmě je to plán na čtyři roky a máme za sebou ten první. Všechny body desatera se daří plnit: Rozhýbali jsme akvizice, jsou připravené důležité legislativní návrhy, které pomohou ve financování obrany, posílí pravomoci vojenské policie, zefektivní veřejné zakázky nebo umožní lépe zapojit obyvatelstvo do obrany naší země. Zrychlili jsme nábor, klademe důraz na péči o veterány, na výzkum, na péči o naši historii, máme reálný plán, jak splnit dvě procenta HDP na obranu. V prosinci jsem shrnula před novináři práci za prvních dvanáct měsíců ve funkci ministryně a nepochybuji, že za rok jim oznámím další pokrok. Je to výsledek nasazení a práce i mých kolegů, kterým patří dík, stejně jako kolegům ve vládě a veřejnosti za podporu, kterou mí předchůdci v této funkci zdaleka takovou neměli.

- *Jaká největší výzva před armádou stojí v roce 2023?*

Armáda ví, co chce, a já jsem připravena všemi silami, aby dostala, co potřebuje. Výzva pro armádu je, aby držela s ministerstvem a bezpečnostní situací krok a dokázala spolupracovat tak, aby se dařilo projekty realizovat bez zbytečných zdržení. Zatím se nám to daří a věřím, že to tak bude i do budoucna.

- *Co byste popřála do nového roku 2023? Bude lepší?*

Doufám, že bude lepší, než rok 2022, rok války na Ukrajině, energetické krize a ekonomických problémů. Přeji všem, vojákům, zaměstnancům ministerstva obrany a všem občanům České republiky: hodně zdraví, štěstí a spokojenosti. Ať máme dobře vycvičenou a vybavenou armádu, bez které o to můžeme přijít.

<https://mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/armada-vi-co-chce--rika-v-rozhovoru-pro-a-repo-rt-ministryne-obrany-jana-cernochova-241714>